C/2024/7056

4.12.2024 г.

Резолюция на Европейския комитет на регионите — Резолюция относно състоянието на регионите и градовете в ЕС и политическите насоки за Европейската комисия за периода 2024-2029 г.

(C/2024/7056)

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД:

— своя годишен доклад за състоянието на регионите и градовете за 2024 г., който предоставя на лицата, отговорни за вземането на политически решения на европейско, национално, регионално и местно равнище, факти и ключови препоръки относно най-неотложните предизвикателства, които трябва да бъдат преодолени по време на законодателния мандат на ЕС за периода 2024—2029 г.;

— декларацията от Монс, приета на 10-ата Европейска среща на високо равнище на регионите и градовете на 19 март 2024 г. — „Регионите и градовете имат капацитета да осигурят по-силна, по-справедлива и по-стабилна Европа в бъдеще“;

— резултатите от изборите за Европейски парламент, проведени на 6—9 юни 2024 г.;

— Стратегическата програма, приета от Европейския съвет на 27 юни 2024 г.;

— политическите насоки за периода 2024—2029 г., представени от новоизбрания председател на Европейската комисия на 18 юли 2024 г.;

— подновения Протокол за сътрудничество между Европейската комисия и Европейския комитет на регионите от 4 април 2024 г. и по-специално член 3 от него, който гласи, че КР дава принос за Работната програма на Европейската комисия за следващата година под формата на резолюция относно своите основни позиции;

КАТО ИМА ПРЕДВИД, че в Годишния доклад на ЕС за състоянието на регионите и градовете за 2024 г. се изтъкват следните ключови елементи:

— 1. Доверието на гражданите в регионалните и местните власти достигна най-високото си равнище през 2024 г. — 60 %, което е най-високото сред всички равнища на управление.

— 2. Регионите и градовете отговарят за прилагането на до 70 % от законодателството на ЕС, като осъществяват 50 % от публичните инвестиции и 30 % от публичните разходи. Те предприемат и до 70 % от действията за смекчаване на последиците от изменението на климата и 90 % от действията за адаптиране към него.

— 3. Въздействието на изменението на климата ще бъде асиметрично, като разходите за адаптиране към изменението на климата ще нараснат до 120 милиарда евро при покачване на температурата с 2 C и до 200 милиарда евро годишно при покачване с 3 до 4 градуса. 70 % от населението на ЕС изпитва сезонен недостиг на вода, а 30 % живее в райони с постоянен недостиг на вода.

— 4. За изпълнението на Европейския зелен пакт ще са необходими допълнителни инвестиции в размер на 130 милиарда евро годишно за опазване на околната среда и 350 милиарда евро годишно, за да се постигне намаляване на емисиите на парникови газове с 55 % до 2030 г. Регионите с енергоемки отрасли ще се нуждаят от огромни инвестиции за намаляване на емисиите на парникови газове от тежката промишленост, които съставляват 45 % от общото количество емисии, и за намаляване на разходите за енергия.

— 5. Както се изтъква в доклада на Марио Драги, озаглавен „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“, ще бъдат необходими иновативни инвестиции, включително в обществени услуги като образование, здравеопазване, жилищно настаняване и социални услуги, както и институционални реформи, за да може един Европейски пакт за чиста промишленост да постигне целта за конкурентоспособни промишлени отрасли и качествени работни места.

— 6. Демографската промяна поставя на изпитание издръжливостта на социално-икономическата структура на ЕС. Очаква се през 2040 г. в европейските региони да има 17 милиона души в трудоспособна възраст по-малко отколкото през 2023 г. За много региони става все по-трудно да привличат и задържат таланти.

— 7. Особено засегнати са селските райони, където населението намалява с около 1 милион души всяка година и ежедневно изчезват 800 стопанства, като в резултат на това се изоставят земи и се увеличава вероятността от пожари.

— 8. Политиката на сближаване е основната инвестиционна политика на ЕС и на нея се падат 13 % от общите публични инвестиции в ЕС. Настоящите програми имат за цел да отпуснат близо 378 милиарда евро инвестиции в различни сектори, включително подкрепа за бизнеса, създаване на работни места и подобряване на енергийната ефективност, като същевременно се създадат 1,3 милиона работни места и БВП на ЕС се увеличи с 0,5 %;

ЕВРОПЕЙСКИЯТ КОМИТЕТ НА РЕГИОНИТЕ (КР),

Устойчив просперитет и конкурентоспособност на Европа

1. изразява съгласие, че по-доброто законотворчество е от съществено значение за повишаване на конкурентоспособността и просперитета на нашия Съюз; подчертава, че активната субсидиарност и пълноценното участие на местните и регионалните власти осигуряват необходимото демократично представителство и опит за подобряване на регулаторната рамка на ЕС;

2. подкрепя предложенията, изложени в доклада на Марио Драги относно „Бъдещето на европейската конкурентоспособност“, за интелигентно и активно прилагане на принципа на субсидиарност, което означава намаляване на регулаторната тежест за дружествата от ЕС и за публичните органи в някои области и укрепване на управлението на равнище ЕС в други. Това предполага също необходимост от укрепване на административния капацитет на национално, регионално и местно равнище;

3. счита, че в интерес на правилното прилагане на активната субсидиарност, когато се прави анализ на законодателството на Европейския съюз, въздействието върху териториите, обхванати от член 174 от ДФЕС, би трябвало да се оценява системно в рамките на оценките на териториалното въздействие;

4. призовава новото междуинституционално споразумение за опростяване и по-добро законотворчество в толкова чувствителни области като ОСП да отчита многостепенния характер на регулаторния процес и управлението на ЕС; отправя искане да бъде привлечен за активно участие в преговорите по новото споразумение и в неговото прилагане;

5. призовава за значително подобряване на условията за извършване на стопанска дейност в ЕС. Проверките на конкурентоспособността и тестовете за МСП биха могли да спомогнат за намаляване на регулаторната тежест за МСП;

6. счита, че регионите би трябвало да имат по-голяма роля в изпълнението на политиките на ЕС за цифровия преход. На органите на регионалното самоуправление трябва да се предостави по-голям достъп до процесите на вземане на решения в проектите за цифрова инфраструктура, което ще им даде възможност да адаптират политиките към местните нужди и да осигурят справедлива цифрова трансформация в градските и селските райони;

7. подкрепя категорично целта за увеличаване на инвестициите с цел да се финансират екологичният и цифровият преход и да се отговори на свързаните с тях нужди на пазара на труда и нужди от умения; счита, че е необходимо по-добро мобилизиране на частни ресурси;

8. подчертава, че е важно да се запази амбицията на Европейския зелен пакт, и изтъква, че това трябва да върви ръка за ръка с икономическата конкурентоспособност; подкрепя ускоряването на прехода към чиста, надеждна и финансово достъпна енергия, включително чрез създаването на регионални и местни звена за „обслужване на едно гише“ в помощ на домакинствата, земеделските стопанства и МСП при осъществяването на прехода. Освен това регионалните власти би трябвало да разполагат с по-голям капацитет за вземане на решения и достъп до пряко финансиране за проекти за енергия от възобновяеми източници, като осигуряват адаптиране на местно равнище към специфичните нужди на териториите. Една гъвкава регулаторна рамка би дала допълнителни възможности на регионите да оглавят екологичния преход;

9. припомня на лидерите на ЕС, че регионите и градовете могат да процъфтяват само в рамките на добре функциониращ единен пазар, който осигурява иновации чрез лоялна конкуренция, а това зависи също и от пълната свобода на движение без вътрешни граници в рамките на Шенгенското пространство; насърчава новата Европейска комисия да използва неотдавнашните доклади на Енрико Лета и Марио Драги, като предложи мерки, които да задълбочат единния пазар и по този начин да укрепят конкурентоспособността на ЕС в екологичния и цифровия преход, като ги направят справедливи за всички региони на ЕС;

10. посочва, че подкрепата за трансграничното движение, услуги и инфраструктурни проекти в рамките на единния пазар е крайъгълен камък за растежа и конкурентоспособността, което означава също необходимост от увеличаване на бюджета за Европейското териториално сътрудничество в бъдеще. По-специално следва да се даде приоритет на завършването на основните коридори и проекти на трансевропейската транспортна мрежа, които са от жизненоважно значение за икономическото развитие на регионите и за осъществяването на екологичната трансформация;

11. приветства обявения акт за кръговата икономика, чиято цел е да се създаде търсене на вторични суровини от критично значение и единен пазар за отпадъци; призовава за пълноценно участие на регионите и градовете, по-специално чрез обществените поръчки и тяхната роля за намаляването на отпадъците, тяхното управление, предоставянето на възможности на местните предприятия и насърчаването на промяна на поведението;

12. призовава за бързото завършване на Европейския здравен съюз, като се насърчава трансграничното сътрудничество в областта на здравеопазването; отново отправя призива си за стрес тестове на здравните системи, включително плана за готовност и превенция за трансграничните региони;

13. призовава за създаването на напълно интегриран и взаимносвързан европейски енергиен съюз, за да се увеличи достъпът на ЕС до по-чиста, надеждна и финансово достъпна енергия, да се намали потреблението на енергия, да се отговори по-добре на местните нужди и да се гарантират достъпни цени за гражданите и предприятията;

14. изтъква необходимостта от улесняване на прилагането и увеличаването на трансграничните обществени услуги в ключови области като оперативната съвместимост и услугите за електронни документи, както и междурегионалното сътрудничество, възприемането на добрия опит и обмена на данни за електронното управление;

15. подкрепя поставения от Европейската комисия акцента върху безопасния и надежден изкуствен интелект (ИИ), основан на ясна рамка от етични изисквания, и призовава градовете и регионите да бъдат привлечени за пълноценно участие в неговото прилагане; изтъква необходимостта да се разгледат последствията от възможно „разделение по отношение на ИИ“;

Европейска отбрана и сигурност

16. подкрепя създаването на единен европейски пазар в областта на отбраната, тъй като отбранителната промишленост играе значителна роля в икономическото развитие на някои европейски региони;

17. посочва, че издръжливата транспортна инфраструктура е от съществено значение за сигурността и отбраната; призовава за силен политически и финансов ангажимент за премахване на трансграничните липсващи връзки на европейско, национално и регионално равнище, за да се даде възможност за двойно използване на трансевропейската транспортна мрежа (TEN-T) за граждански и военни цели;

18. подкрепя предложението за европейска стратегия за вътрешна сигурност; изтъква, че регионите и градовете са ключови действащи лица, които свързват законодателството на ЕС с местните и националните политики за сигурност, включително мерки за борба с организираната престъпност, трафика на наркотици и хора и други заплахи за сигурността;

Подкрепа за хората, укрепване на нашия социално-икономически модел

19. счита, че една укрепена и подобрена политика на сближаване след 2027 г., достъпна за всички региони, е ключов елемент за подпомагане на градовете и регионите в Европа да се справят с екологичните, цифровите и демографските трансформации, без да се пренебрегва никой и като се гарантира конкурентоспособността на ЕС;

20. призовава за по-опростена, по-целенасочена и по-видима политика на сближаване и категорично отхвърля всякакви опити за нейното централизиране. Участието на местните и регионалните власти в разработването и изпълнението на политиките е от съществено значение за постигане на целите за социално, икономическо и териториално сближаване. Поради това политиката на сближаване след 2027 г. трябва да се ръководи от установените принципи на споделено администриране, многостепенно управление, партньорство и регионален или ориентиран към местните условия подход;

21. призовава целите на Фонда за справедлив преход да продължат да бъдат преследвани в бъдещата политика на сближаване в рамките на МФР за периода след 2027 г.; отбелязва, че успешният справедлив преход изисква подход, отчитащ териториалните аспекти, основан на партньорство, при надлежно зачитане на регионалните промишлени екосистеми;

22. изтъква значението на автомобилния сектор за икономиката на ЕС. Той осигурява заетост на 13,8 милиона европейци и съставлява 7 % от БВП на ЕС; призовава за всеобхватна стратегия за справедлив и устойчив преход на регионите с развито автомобилостроене, както и на въгледобивните региони и регионите, зависещи от други енергоемки сектори, които ще продължат да се нуждаят от подкрепата на ЕС, за да осъществят своята трансформация; отбелязва, че различни предизвикателства, свързани с производството и пазара, могат да затруднят постигането от страна на европейските производители на автомобили на по-стриктните цели относно емисиите на CO_2 от произвежданите от тях превозни средства, които ще влязат в сила през 2026 г., и настоятелно призовава Европейската комисия да обмисли по-постепенен подход и по-ранен преглед на съответното законодателство, още през 2025 г., за да даде на европейските производители на автомобили достатъчно време да се приспособят; същевременно подчертава значението на устойчивата транспортна инфраструктура и се застъпва за укрепването на екологосъобразната мобилност като цяло;

23. подчертава, че местните и регионалните власти често предоставят ключови услуги за мобилност и транспорт за свързване на всички територии, като гарантират, че градските, периферните и селските райони имат равен достъп до единния пазар, и предлагат финансово достъпни и устойчиви решения за мобилност;

24. подчертава, че туристическият сектор е основна икономическа дейност в Европейския съюз, която съставлява 10 % от неговия БВП и оказва значително въздействие върху икономическия растеж, заетостта и социалното развитие. Туризмът трябва да осъществи преход към устойчивост, а това изисква стратегия за подкрепа от страна на Европейския съюз;

25. отбелязва подновения политически ангажимент към Европейския стълб на социалните права и за насърчаване на равенството, както и обещанията за постигане на енергийна ефективност и финансова достъпност на жилищата чрез Плана за действие за достъпни цени на енергията и предложения Европейски план за инвестиции за финансово достъпно и устойчиво жилищно настаняване;

26. подчертава, че демографските промени, обезлюдяването, пренаселеността, застаряването и изтичането на мозъци трябва да бъдат преодолени чрез набор от публични политики в подкрепа на „правото на хората да останат на мястото си на пребиваване“ чрез задържане на талантите и привличане на квалифицирана работна ръка; подкрепя инициативите за подобряване на пътищата за законна миграция като един от отговорите на нуждите от умения на местните общности; призовава за подробни и всеобхватни стратегии и адекватни ресурси за приобщаване и интеграция на мигрантите в европейските общества;

27. призовава за по-голяма подкрепа за развитието на цифровите умения на гражданите и за финансова подкрепа за градовете и регионите за цифровизацията на публичните услуги с цел запазване на равния достъп на гражданите до новите инструменти за икономическо развитие и социално приобщаване;

28. призовава в интерес на достъпното и устойчиво жилищно настаняване да се опростят административните процедури за достъп до помощите на ЕС за енергийно саниране;

Поддържане на качеството ни на живот: продоволствена сигурност, вода и природа

29. посочва, че градовете и регионите са ключови партньори в усилията за насърчаване на здравословни и устойчиви продоволствени системи, и отново отправя призива си за незабавно публикуване на рамковия закон за устойчивите продоволствени системи;

30. приветства ангажимента за подкрепа на семейните земеделски стопанства и приемствеността между поколенията, за възнаграждаване на земеделските стопани за опазването на биологичното разнообразие и природните екосистеми, за укрепване на конкурентоспособността на земеделските стопани и за защитата им от нелоялни търговски практики. Справедливите доходи за земеделските стопани са от решаващо значение, за да се забави обезлюдяването на селските райони и изоставянето на земя и да се гарантират жизнеспособността и привлекателността на селските райони, както и за да се постигнат целите на Програмата до 2030 г.; специално внимание трябва да се обърне на селскостопанските региони, които се сблъскват с извънредни предизвикателства, дължащи се на недостига на вода и изменението на климата, като се предвиди специална подкрепа за научните изследвания в областта на устойчивите на суша култури и ефикасните технологии за напояване;

31. счита, че трябва да се увеличат бюджетите на земеделските фондове ЕФГЗ и ЕЗФРСР в следващата финансова рамка като част от бъдещата реформа на общата селскостопанска политика; също така следва да се премахнат предварителните условия в социалната сфера за помощите по ОСП, да се намали и опрости по-силната обвързаност на помощите (стандарти за добро земеделско и екологично състояние на земята) и да се премахнат екосхемите, които представляват 23 % от средствата по първия стълб на ОСП, включвайки тази сума в преките помощи без допълните изисквания за тяхното получаване;

32. призовава да се отреди по-голяма роля на регионите в управлението на бъдещата обща селскостопанска политика в съответствие със специфичните териториални и секторни характеристики, с цел да бъдат създадени политики и помощи, адаптирани към конкретните територии;

33. се застъпва за използването на обявения Пакт за рибарството и океаните за подобряване на прилагането на общата политика в областта на рибарството и за по-добро включване на регионите в опазването и управлението на морските ресурси, рибарството и аквакултурите;

34. подчертава ролята на синята икономика за преодоляването на предизвикателствата, свързани с изменението на климата, декарбонизацията и конкурентоспособността и приветства намерението на Европейската комисия да представи стратегия за морската промишленост и стратегия на ЕС за пристанищата;

35. приветства обявената европейска стратегия за устойчивост на водните ресурси и призовава за по-голяма подкрепа за регионите и градовете за борбата с недостига на вода и гарантирането на сигурността на водните ресурси, справянето с разрушителните наводнения и възстановяването на естествените водни цикли в съответствие с местните географски, климатични и социално-икономически условия;

36. призовава в бъдещата политика на сближаване да бъде включен набор от показатели за уязвимостта, тъй като регионите имат асиметрични нужди, когато става въпрос за адаптиране към въздействието на изменението на климата върху природните и сградните активи, икономическите дейности, здравето и социалния живот на гражданите, какъвто е случаят с регионите, които се намират постоянно под въздействието на силно неблагоприятни природни или демографски условия, както е посочено в член 174 от ДФЕС;

Защита на нашата демокрация, отстояване на нашите ценности

37. изразява подкрепата си за усилията за постигане на равенство за всички и предлага своя принос за нова стратегия за равенство между половете; отново заявява ангажимента си за по-нататъшно насърчаване на европейската демокрация на местно равнище, включително чрез взаимодействие с младите хора; призовава за по-тясно сътрудничество с Европейската комисия при организирането на диалози на местно равнище с гражданите, включително чрез мрежата на местните и регионалните съветници по въпросите на ЕС и участниците в програмата „Млади политици на изборна длъжност“;

38. изтъква решаващата роля на регионите и градовете за утвърждаването и наблюдението на върховенството на закона като ключов стълб на местната и националната демокрация, на която се основава Европейският съюз, и гаранция за стабилност на държавите членки и равенство на гражданите на Европейския съюз;

39. отправя искане да бъде привлечен за активно участие в предложения европейски щит за демокрацията, тъй като регионите и градовете могат да спомогнат за откриването и проактивното противодействие на дезинформацията и манипулирането на информация;

Глобална Европа

40. подчертава непоколебимата си подкрепа за Украйна и нейните местни и регионални власти, по-специално чрез Европейския алианс на градовете и регионите за възстановяване на Украйна;

41. подчертава, че разширяването е катализатор за реформи и трябва да продължи да се основава на заслуги. ЕС трябва да подкрепя регионалните и местните равнища на управление в укрепването на демокрацията, върховенството на закона, зачитането на правата на човека, децентрализацията и борбата с корупцията, включително чрез съвместните консултативни комитети и работните групи на КР; призовава ЕС да предостави на държавите, обхванати от процеса на разширяване, адекватни ресурси за подготовка за необходимите реформи за присъединяването им към ЕС, като се постави акцент по-специално върху изграждането на капацитет и партньорското обучение за местните и регионалните власти;

42. изтъква необходимостта от укрепване на териториалното измерение на евро-средиземноморското сътрудничество, включително чрез Евро-Средиземноморската асамблея на регионалните и местните власти (ARLEM);

43. ще продължи да насърчава глобалната роля на регионите и градовете в политиките в областта на климата и биологичното разнообразие чрез дипломатически действия на поднационално равнище в областта на климата и в съответните органи и рамки на ООН;

Да изпълняваме целите заедно и да подготвим нашия Съюз за бъдещето

44. подчертава необходимостта от адаптиране на управленските структури и процеси на ЕС с цел преодоляване на предстоящите предизвикателства, не на последно място перспективата за бъдещо разширяване и повишаването на конкурентоспособността на Съюза; изразява убеждението си, че промените в Договорите на ЕС са неизбежни, за да се подготви ЕС за бъдещето, и отправя искане да бъде привлечен за пълноценно участие във всички бъдещи промени в Договорите на ЕС; междувременно се ангажира да оптимизира настоящата рамка с цел по-добро включване на регионите и градовете в законотворчеството на ЕС;

45. приветства ангажимента за осъвременен бюджет на ЕС, основан на целенасоченост, простота, въздействие, зачитане на върховенството на закона и подходящи ресурси, и поради това призовава Европейската комисия да вземе предвид предложенията на регионите и градовете за МФР за периода след 2027 г.; отново изтъква необходимостта бюджетът на ЕС да подкрепя ориентирани към местните условия политики и подчертава, че националните планове трябва да зачитат многостепенното управление и принципа на партньорство;

46. поради това призовава всички европейски институции да работят заедно за Европейски съюз, който да бъде ПО-БЛИЗО до своите граждани, ПО-СИЛЕН в успешното осъществяване на индустриалния преход и повишаването на конкурентоспособността, ПО-СПЛОТЕН, като не пренебрегва никого и нито едно място, и ПО-АМБИЦИОЗЕН, като гарантира, че бъдещият бюджет на ЕС е подходящ за целта.

Брюксел, 9 октомври 2024 г.

Председател
на Европейския комитет на регионите
Vasco ALVES CORDEIRO